

Gezonde woon- en leefomgeving Arbeidsmigranten West-Brabant

Leidraad voor een gesprek over (nieuwe) huisvestingslocaties

De 16 gemeenten in West-Brabant hebben samen met de GGD West-Brabant concreet gemaakt wat zij verstaan onder een gezonde woon- en leefomgeving voor de arbeidsmigranten in West-Brabant en hebben op basis daarvan een gespreksleidraad ontwikkeld die zij vooraf bespreken met initiatiefnemers voor huisvesting. Uitgangspunt is het model Positieve gezondheid, een brede kijk op gezondheid beschreven in zes verbonden dimensies:

Alle dimensies met bijbehorende thema's worden tijdens een gesprek samen doorlopen.

LICHAAMSFUNCTIES	
1. Risico's infectieziekten	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Algemene hygiënerichtlijn RIVM ▪ Voorbereid bij een uitbraak
2. Preventie en (medische) zorg	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bereikbaarheid/toegankelijkheid 112/huisarts ▪ Huisartsenzorg geregeld ▪ Aanspreekpunt bij gezondheidsklachten ▪ Zorgverzekering ▪ Arbodienst
3. Gezonde leefstijl	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sport-/ fitnessvoorziening ▪ Bewegen in de buurt (wandelen/fietsen) ▪ Winkels ▪ Rookvrij + signalering ▪ Aandacht voor verslaving(szorg): alcohol/drugs ▪ Begrijpelijke informatie over gezonde leefstijl

MENTAAL WELBEVINDEN	
1. Stress door bestaans-onzekerheid	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inzichtelijke huurprijs en -contract ▪ Begrijpelijke informatie over Meldpunt ▪ Een maand huur na afloop arbeidscontract
2. Geluid	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Binnenshuis ▪ Buiten tenminste één geluidsluwe zijde ▪ Geluidsoverlast in huisregels
3. Hitte	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Maatregelen tegen hittestress (schaduw, ventilatie, groen)

MEEDOEN	
1. Sociale contacten	▪ Mogelijkheden voor deelname in de buurt
2. Taal	▪ Laagdrempelig aanbod Nederlandse taalles
3. Draagvlak in de buurt	▪ Gesprek over huisvesting gevoerd met buurt
	▪ Gezamenlijk gebruik buitenruimte

ZINGEVING	
1. Ruimte voor zingeving	▪ Voldoende faciliteiten
2. Participatie	▪ Betrokkenheid arbeidsmigranten zelf
3. Perspecief	▪ Voorwaarden voor ambities op langere termijn

KWALITEIT VAN LEVEN	
1. Milieu	▪ Beschermd voor luchtkwaliteit, geluid- of geurhinder
	▪ Hinderbeleving licht
2. Binnenmilieu	▪ Voldoende ventilatie met begrijpelijke info
3. Groen	▪ Voldoende groen
	▪ Aandacht voor risico's
4. Inrichting gebouw	▪ Eén slaapkamer per persoon of huishouden

DAGELIJKS FUNCTIONEREN	
1. Informatiepositie	▪ Inzicht in reilen en zeilen samenleving
2. Veiligheid	▪ Fysieke veiligheid
	▪ Richtlijnen Bouwbesluit
	▪ Sociale veiligheid. Positie vrouwen
	▪ Onafhankelijk vertrouwenspersoon/meldpunt
3. Huisregels	▪ Tenminste afspraken over alcohol, drugs, geluid, afval, overlast, parkeren en handhaving
	▪ Begrijpelijke communicatie over huisregels
4. Beheer	▪ 24/7 beheerder bereikbaar. Ook voor omwonenden
	▪ Beheerder op vast moment aanwezig
	▪ Begrijpelijke communicatie over beheer
5. Mobiliteit	▪ Voldoende parkeerruimte
	▪ Bereikbaarheid OV
	▪ Aanwezigheid leenfietsen
	▪ Woon-werk afstand

Toelichting bij de Gespreksleidraad Gezonde woon- en leefomgeving arbeidsmigranten West-Brabant

Lichaamsfuncties

1. Risico's infectieziekten

Het dichtbij elkaar verblijven van groepen mensen, zoals bijvoorbeeld in een grootschalige huisvesting voor arbeidsmigranten, verhoogt het risico op het overbrengen van infectieziekten. Denk hierbij aan influenza, COVID, maagdarminfecties, zoals salmonella of E-coli, en schurft. Infectieziekten kunnen zich op allerlei manieren verspreiden: door hoesten, slijmvliescontact, via toiletgebruik, via direct lichamelijk contact, via seksueel contact of door besmet voedsel te gebruiken. Als iemand ziek is in een groep, kan dat snel verspreiden en kan er veel ziekte en uitval van arbeidskrachten ontstaan.

Goede hygiëne is een belangrijke preventiemaatregel. Dit geldt onder meer bij sanitair, keukens, watervoorziening, wassen, afvalverzameling, ongedierte, ventilatie en schoonmaak. Er is geen specifieke hygiënerichtlijn voor huisvesting voor arbeidsmigranten, wel is er de algemene hygiënerichtlijn van de LCHV als uitgangspunt voor het voorkomen van infecties, zie:

<https://www.rivm.nl/hygienerichtlijnen/algemeen>. Het is raadzaam advies op maat in te winnen bij de afdeling Infectiepreventie van de GGD.

Bespreekpunten:

- a. Is de Algemene Hygiënerichtlijn RIVM, met aandacht voor o.a. handhygiëne, ventilatie, hygiënische afvalverwerking, schoonmaak, desinfectie en wasinstructies, gehanteerd?
- b. Is bij werkgever, uitzendbureau, huisvester en bewoners bekend dat zij bij een mogelijke uitbraak van infectieziekten contact kunnen opnemen met de GGD voor advies op maat ter voorkoming van verdere verspreiding (088-6392894)?

2. Preventie en (medische) zorg

Het is belangrijk dat arbeidsmigranten beschikken over goede informatie over het Nederlandse zorgsysteem, zodat zij weten waar zij terecht kunnen bij klachten, weten hoe de zorg geregeld is en hiervoor niet afhankelijk zijn van de werkgever. Uit onderzoek is bekend dat het hieraan vaak ontbreekt. Zie ook het convenant Toegang tot zorg van zorgverzekeraars en ministeries,

<https://open.overheid.nl/documenten/ronl-127805f258eaa643d888faf43658fc53036fc65e/pdf>. Uit onderzoek blijkt dat slechts ruim de helft van de arbeidsmigranten informatie over de Nederlandse gezondheidszorg heeft gekregen sinds aankomst (Eindrapport - Hoe denken arbeidsmigranten over gezondheid en zorg in Nederland, 05-11-2021).

Bespreekpunten:

- a. Is de huisvesting goed bereikbaar en toegankelijk voor medische zorgverlening, tenminste voor ambulance en huisarts?
- b. Is inschrijving bij een huisarts gerealiseerd? Of als dit niet mogelijk blijkt: Is er gesprek tussen zorgverzekeraars en huisartsen(groepen) in de nabije omgeving of zij voldoende zorg kunnen leveren? Zo niet, is er dan een andere oplossing gevonden?
- c. Is er een duidelijk aanspreekpunt wanneer de arbeidsmigranten voor hun gezondheid zelf de weg niet kunnen vinden? Is hierover duidelijk gecommuniceerd?
- d. Is de zorgverzekering van de arbeidsmigranten geregeld?
- e. Is er een Arbodienst in beeld?

3. Gezonde leefstijl

Gelijke kansen op gezondheid betekent ook gelijke kansen op een gezonde leefstijl. Dat wil zeggen: voldoende kunnen bewegen, een gezond voedingsaanbod ter beschikking hebben, geen risico op verslaving lopen en rookvrij kunnen verblijven.

Bespreekpunten:

- a. Zijn sportvoorzieningen bereikbaar? Is een in pandige fitnessvoorziening mogelijk?
- b. Zijn er wandel- en fietspaden in de buurt? Zo niet, is er in de inrichting van de omgeving iets te doen?
- c. Zijn winkels met een gezond aanbod bereikbaar?
- d. Zijn alle leefruimten én de omgeving van de huisvesting rookvrij en voorzien van een signaalbord? Is duidelijk dat en hoe wordt gehandhaafd?
- e. Is er aandacht voor alcohol- en drugsgebruik en ligt er een verbinding met de verslavingszorg?
- f. Is er meertalige, begrijpelijke en bruikbare informatie aanwezig over een gezonde leefstijl?

Dagelijks functioneren**1. Informatiepositie**

Om dagelijks goed te kunnen functioneren is het belangrijk om voldoende informatie te hebben over het reilen en zeilen van de Nederlandse samenleving. Er wordt vaak zelfs gesproken over een informatieplicht.

Bespreekpunt:

- a. Zijn er gezamenlijk (gemeente, huisvesters, werkgevers, maatschappelijke organisaties) met de arbeidsmigranten afspraken gemaakt over de gewenste wijze van informatieondersteuning?

2. Veiligheid

Het gaat om:

- *fysieke veiligheid, bv. brandveiligheid, vluchtroutes, risicovolle situaties. In de handreiking Bouwstenen fysieke veiligheid voor het omgevingsplan wordt geadviseerd om de leefomgeving vorm te geven volgens de ontwerpprincipes voor veiligheid. Deze omvatten onder andere:*
 - *Voorkomen of beperking van risico's*
 - *Afstand tot de risico's*
 - *Bouwwerken en omgeving bieden bescherming*
 - *Bouwwerken en gebieden zijn snel en veilig te verlaten*
 - *De omgeving maakt snel en effectief optreden van de hulpdiensten mogelijk*
 - *Mensen krijgen bij crisis passende medische zorg*
 - *Mensen zijn bekend met risico's en weten hoe te handelen. De zichtbaarheid van risicobronnen speelt een grote rol bij de veiligheidsbeleving.*
 - *Regels over bouw- en brandveiligheid zijn geborgd in wet- en regelgeving.*
- *sociale veiligheid, bescherming tegen en voorkomen van ongewenste situaties. Langdurig, dicht op elkaar verblijven kan leiden tot een onveilig gevoel en tot ongewenste, onveilige situaties: ruzie, geweld, seksueel misbruik, discriminatie.*

Bespreekpunten:

- a. Er heeft een gesprek plaatsgevonden met de Veiligheidsregio over de fysieke veiligheid van het pand, incl. omgeving.
- b. Er is voldaan aan de richtlijnen uit het Bouwbesluit.
- c. Is er voldoende oog voor de sociale veiligheid? Voelen vrouwen zich veilig? Zijn de kamers afsluitbaar?
- d. Er is een onafhankelijke vertrouwenspersoon en een meldpunt en hierover is duidelijk gecommuniceerd.

3. Huisregels

Wanneer meerdere personen bijeen wonen spelen huisregels een belangrijke rol.

Bespreekpunten:

- a. Er is een laagdrempelig, meertalig huisreglement met afspraken over:

- de omgang met drugs- en alcoholgebruik
 - parkeren
 - geluidsoverlast
 - zwerfafval
 - overlast en verstoring van de openbare orde
 - de wijze van handhaving hierop.
- b. Er is zorgvuldig met de bewoners gecommuniceerd over dit reglement.

4. Beheer

Wanneer meerdere personen bijeen wonen is het belangrijk dat het beheer van de ruimten en omgeving goed geregeld is.

Bespreekpunten:

- a. Er is 24/7 een beheerder bereikbaar voor arbeidsmigranten én omwonenden voor het beantwoorden van vragen en het oplossen van storingen.
- b. De beheerder is op vaste momenten in de week aanwezig en als aanspreekpunt ook actief in de verbinding van omwonenden met de arbeidsmigranten.
- c. Er is zorgvuldig gecommuniceerd over functie en bereikbaarheid van de beheerder.

5. Mobiliteit

Naast woon-werkverkeer is je kunnen verplaatsen in je woon- en leefomgeving een belangrijke voorwaarde in het dagelijks functioneren.

Bespreekpunten:

- a. Er is voldoende parkeerplaats per arbeidsmigrant op eigen terrein.
- b. Is de locatie bereikbaar met Openbaar Vervoer?
- c. Zijn er veilige, goed onderhouden leenfietsen beschikbaar?
- d. Wat is de afstand tussen woon- en werken? Welke reistijd is acceptabel. Dichtbij het werk wonen verhoogt het welzijn.

Mentaal welbevinden

1. Stress door bestaansonzekerheid

In Zorg(en) voor arbeidsmigranten staat vermeld dat het risico op mentale gezondheidsproblemen onder arbeidsmigranten groter lijkt, door de chronische stress veroorzaakt door een hoge werkdruk, een laag en onzeker inkomen, en slechte en onzekere woonomstandigheden.

Een inzichtelijke opbouw van huurprijs en servicekosten en een duidelijk huurcontract (leesbaar, begrijpelijk en bruikbaar) verkleinen de onzekerheid over huisvesting. Een deel van de arbeidsmigranten komt doelgericht voor een afgebakende tijd naar Nederland om tot een betere financiële positie te komen in het thuisland. Voor een ander deel dreigt of is er een situatie van bestaansonzekerheid. Bestaansonzekerheid bestaat in vele vormen. Bijvoorbeeld vanwege slechte woonomstandigheden, een slechte financiële situatie of omdat een perspectief voor de inrichting van het leven ontbreekt. Dit is schadelijk. En de schade die het op lange termijn veroorzaakt, is vaak onomkeerbaar. Hoe meer men wordt geconfronteerd met een opeenstapeling van problemen, hoe meer die elkaar versterken en hoe minder het vermogen wordt om ze zelf te verhelpen. Hoe groter hiermee het effect op de gezondheid, op het mentaal welbevinden. Mensen die leven in bestaansonzekerheid hebben een tekort aan persoonlijk, cultureel, economisch en sociaal kapitaal.

Bespreekpunten:

- a. Er is:
 - een inzichtelijke opbouw van de huurprijs en servicekosten
 - een duidelijk huurcontract (leesbaar, begrijpelijk en bruikbaar)

- b. Arbeidsmigranten is in begrijpelijke, toegankelijke taal gewezen op het bestaan van het Meldpunt (uit de Wet goed verhuurderschap).
- c. In het contract is opgenomen dat als werk stopt de huisvesting nog ten minste een maand doorloopt.

2. Geluidsoverlast

Door geluidsoverlast kunnen mensen stress ervaren. Voor meer informatie over de relatie tussen gezondheid en geluid wordt verwezen naar het GGD-portaal Omgevingsadvies ([GGD Omgevingsadvies](#)).*

Bespreekpunten:

- a. Binnenshuis is er een leefbaar geluidniveau.
- b. Het gebouw heeft buiten tenminste één geluidluwe zijde.
- c. Geluidsoverlast is onderdeel van het huisreglement.

3. Hittestress

Met name nachtelijke afkoeling is belangrijk voor een goede nachtrust.

Bespreekpunt:

- a. Zijn er maatregelen getroffen om hittestress te voorkomen (schaduw, ventilatie, groen e.d.)?

Zingeving

1. Ruimte voor zingeving

'Zingeving is het leiden van een leven dat voldoening geeft; waarbij gezocht wordt naar een doel en betekenis. Zingeving is een relevant thema, omdat als mensen zin aan hun leven geven dit kan helpen in het voorkomen van ziekten, het verbeteren van welzijn en het vergroten van het vermogen van mensen om zich aan te passen aan veranderende omstandigheden' (Reker, 2000). Weten wat je leven zin geeft en daarnaar handelen kan dus een bron zijn van gezondheid en welzijn (Ventegodt & Merrick, 2012).

Voor zingeving is ruimte nodig voor geloof, spiritualiteit, hobby, verdieping van kennis, onderlinge verbondenheid, kunst en cultuur. Bijvoorbeeld een bibliotheek, gebedsruimte, rustplek of hobbykamer.

Bespreekpunt:

- a. Is er in de huisvesting nagedacht over voldoende faciliteiten voor zingeving:
 - een hobbyruimte
 - een rustruimte
 - een gebedsruimte
 - voldoende krachtige internetverbinding
 - een bibliotheek?

2. Participatie

Aansluiten bij de behoefte van arbeidsmigranten lukt beter als met hen wordt samengewerkt. Ook voor bestending is het belangrijk in beleid en activiteiten de ervaringskennis van mensen zelf te betrekken.

Bespreekpunt:

- a. Zijn de arbeidsmigranten zelf betrokken bij beleid en uitvoering rondom een gezonde woon- en leefomgeving?

3. Perspectief

Een (loopbaan)plan voor werken, wonen en leven vergroot welzijn en gezondheid.

Bespreekpunt:

- a. Is er ruimte voor gesprek over ambities op de langere termijn en worden hiervoor mogelijkheden gecreëerd (o.a. studieruimte, taal cursus)?

Kwaliteit van leven

1. Milieu

Verschillende milieufactoren hebben impact op de gezondheid:

- **Geluid:** Geluid in de leefomgeving heeft invloed op de gezondheid. Zo kan blootstelling aan geluid leiden tot hinder, verstoring van de slaap, verstoring van de dagelijkse activiteiten en stressreacties. Langdurige blootstelling aan te veel geluid kan aanleiding geven tot chronische effecten zoals verhoogde bloeddruk en verhoogde niveaus van het stresshormoon cortisol, waardoor het risico op hart- en vaatziekten en psychische aandoeningen wordt verhoogd. Ook kan geluid een negatieve invloed hebben op de leerprestaties van kinderen. Voor meer informatie over de relatie tussen gezondheid en geluid wordt verwezen naar het GGD-portaal Omgevingsadvies ([GGD Omgevingsadvies](#))*.
- **Stikstof:** Stikstof is van zichzelf niet schadelijk voor mens en milieu. Er zijn chemische verbindingen van stikstof in de lucht die wel schadelijk kunnen zijn voor mens en milieu. Dit zijn stikstofoxiden (NO_x, een verbinding van stikstof en zuurstof) en ammoniak (NH₃, een verbinding van stikstof en waterstof). Te veel stikstofoxiden in de lucht, dus een hoge stikstofoxidenconcentratie, is schadelijk voor de gezondheid. Vooral mensen met longklachten en astma hebben er last van. Te veel ammoniak in de lucht is ook schadelijk voor de mens. Maar in de buitenlucht is de ammoniakconcentratie bijna nooit zo hoog. [Stikstof | RIVM](#). Voor de stikstofuitstoot gelden aan landelijke wettelijke kaders.
- **Geur:** Blootstelling aan geur kan, zeker bij herhaling, stress gerelateerde gezondheidseffecten oproepen; denk aan hoofdpijn, duizeligheid, misselijkheid en vermoeidheid. Voor meer informatie over de relatie tussen gezondheid en geur wordt verwezen naar het GGD-portaal Omgevingsadvies ([GGD Omgevingsadvies](#))*.
- **Luchtkwaliteit:** Blootstelling aan fijnstof (PM_{2,5}-PM₁₀) kan leiden tot luchtwegklachten, acute klachten van ogen, neus en bovenste luchtwegen, verminderde longfunctie, hart- en vaatziekten en vervroegde sterfte. De oxiderende eigenschappen van stikstofdioxide (NO₂) kunnen effecten in de luchtwegen en longen veroorzaken in de vorm van vermindering van de longfunctie en afname van de weerstand tegen infecties van het longweefsel. Dit kan luchtwegklachten veroorzaken. Voor meer informatie over de relatie tussen gezondheid en luchtkwaliteit wordt verwezen naar het GGD-portaal Omgevingsadvies ([GGD Omgevingsadvies](#))*.
- **Lichthinder:** Hinder ontstaat wanneer mensen zich niet kunnen onttrekken aan het aanwezige kunstlicht, terwijl ze daar wel behoefte aan hebben. Bijvoorbeeld om te kunnen rusten of slapen. Bij de beoordeling van lichthinder voor mensen maken overheden een afweging tussen maatschappelijke belangen (bijvoorbeeld veiligheid op straat, of bruikbaarheid van sportvelden) en de hinderbeleving. Voor meer informatie over de relatie tussen gezondheid en licht wordt verwezen naar het GGD-portaal Omgevingsadvies ([GGD Omgevingsadvies](#))*.
- **Veehouderijen: Zoönose en endotoxinen:** Veehouderijen kunnen hinder en/of gezondheidsklachten veroorzaken door geur, fijnstof en hinder en slaapverstoring door geluid. Endotoxinen (resten van dode bacteriën) kunnen via inademing luchtwegklachten, acute en chronische longfunctieveranderingen, ontstekingsreacties, en niet allergische astma en COPD veroorzaken. Daarnaast is er een kleine kans op besmetting met zoönose (ziekteverwekkers die van dier op mens overgaan). Deze kunnen zich verspreiden via de lucht of door direct contact met dieren, mest of via voedsel. . Voor meer informatie over de relatie tussen gezondheid en veehouderijen wordt verwezen naar het GGD-portaal Omgevingsadvies ([GGD Omgevingsadvies](#))*.

Bespreekpunten:

- a. Ook al is sprake van een 'grijs gebied'*, dan is er ook bij tijdelijke huisvesting het streven naar een vergelijkbaar beschermingsniveau als bij reguliere woningbouw.

Op het portaal <https://www.ggdomgevingsadvies.nl/> staan gezondheidkundige advieswaarden en voorbeelden van maatregelen die bijdragen aan een gezonde woon- en leefomgeving. Elke verbetering ten aanzien van de luchtkwaliteit, geluid- of geurhinder betekent gezondheidswinst. Streef per locatie naar een zo optimaal mogelijke woon- en leefomgeving.

- b. Wat betreft licht is er een afweging gemaakt tussen maatschappelijke belangen (bijvoorbeeld veiligheid op straat, of bruikbaarheid sportvelden) en de hinderbeleving door licht.

2. Binnenmilieu

Een kwalitatief goed binnenmilieu (lucht, temperatuur, geluid, licht en vocht) voorkomt klachten over vermoeidheid, hoofdpijn, sufheid, slaperigheid en irritatie van ogen, neus en keel. Voorlichting over het belang van ventilatie en hoe te ventileren is daarbij belangrijk. Ventilatie zorgt voor de aanvoer van frisse lucht en de afvoer van vocht en vervuilende stoffen.

Bespreekpunt:

- a. Er is voorlichting (meertalig, duidelijk, begrijpelijk en bruikbaar) beschikbaar over het belang van ventilatie en hoe te ventileren. Is er voldoende mogelijkheid om was te drogen?

3. Groen

Naarmate de inrichting van de nabije omgeving groener is, voelen mensen zich gezonder en hebben ze minder gezondheidsklachten. Een groene omgeving nodigt uit tot sociaal contact. Groen in de buurt stimuleert buiten bewegen en helpt zo overgewicht tegen te gaan. Een groene omgeving heeft een positief effect op de psychische gezondheid, onder andere bij vermoeidheid en stress. Inwoners die vinden dat er voldoende groen in de buurt is zijn vaker gelukkig, zijn minder vaak eenzaam, hebben minder vaak psychische klachten en ervaren minder stress. In een groene omgeving is er wel risico op infectieziekten via o.a. teken of contact met (uitwerpselen van) plaagdieren. Deze risico's worden verkleind door het nemen van preventieve maatregelen. Voor advies over te nemen preventieve maatregelen, kan contact worden opgenomen met de GGD afdeling Infectieziektebestrijding.

Bespreekpunten:

- a. Is er in het ontwerp aandacht voor voldoende groen in de omgeving?
- b. Zijn er preventieve maatregelen genomen ter voorkoming van infectieziekten in groen?

4. Inrichting gebouw

De manier van verblijven heeft impact op de gezondheid. De SNF (Stichting Normering Flexwonen) voorwaarden zijn zeer minimaal. Aanvullende uitgangspunten vanuit gezondheid zijn vooralsnog:

- *Eén persoon per kamer. Tenzij sprake is van een relatie.*

Nb: ook in de dak- en thuislozenopvang wordt gestreefd naar eenpersoonskamers: 'mensen voelen zich fitter, slapen beter en er wordt tegemoetgekomen aan hun behoefte aan privacy'.

Bespreekpunt:

- a. Er is één (slaap-)kamer per persoon/ huishouden beschikbaar (wordt op termijn verplicht).

Meedoen

1. Sociale contacten

De arbeidsmigranten dragen bij aan het sociaaleconomisch functioneren van Nederland. Zij zijn onderdeel van onze samenleving. Daarbij horen zaken als 'welkom

heten', 'je thuis voelen' en 'je gewaardeerd voelen'. Onderdeel zijn van een sociale infrastructuur in een buurt en je uitgenodigd voelen voor deelname aan buurtactiviteiten vergroten het gevoel van meedoen. Sociaal kapitaal draagt eraan bij dat mensen zich gezonder voelen. (Buurtcontext en gezondheid: Hoe sociaal kapitaal in buurten individuele gezondheid beïnvloedt, S. Mohnen, 2012).

Bespreekpunt:

- a. Vindt er gesprek met de buurt plaats over laagdrempelige deelname van arbeidsmigranten aan o.a. activiteiten en vrijwilligerswerk?

2. Taal

Taal speelt een belangrijke rol in kunnen meedoen. Een introductie in de Nederlandse taal om informatie te kunnen vinden, lezen, begrijpen en gebruiken draagt eraan bij dat arbeidsmigranten zich beter een weg kunnen banen in onze samenleving en zich opgenomen voelen.

Bespreekpunt:

- a. Is er nagedacht over een laagdrempelig aanbod van Nederlandse taalles?

3. Draagvlak in de buurt

Zeker wanneer sprake is van gezamenlijke huisvesting is het belangrijk dat hierover een open en duidelijk gesprek met de buurtbewoners plaatsvindt. Draagvlak in de buurt is een belangrijke voorwaarde voor een goede ontvangst en fijn samenleven met elkaar.

Bespreekpunten:

- a. Er is een gesprek gevoerd met de bewoners uit de buurt over de huisvesting van arbeidsmigranten.
- b. Is er een mogelijkheid voor het gezamenlijk gebruik van de openbare ruimte?

*** Grijs gebied**

Een van de uitgangspunten is dat een gezonde woon- en leefomgeving zowel belangrijk is bij reguliere huisvesting, als bij tijdelijke huisvesting. Vanuit gezondheidsperspectief brengt tijdelijke huisvesting ons in een grijs gebied wat betreft wet- en regelgeving. Huisvesting van arbeidsmigranten wordt vaak gerealiseerd onder de noemer 'tijdelijk verblijf' (logiesfuncties) en gebeurt vaak op plaatsen waar reguliere woningen ('langdurig verblijf') niet gerealiseerd mogen worden vanwege de hoge belasting door onder meer geluid en luchtverontreiniging. Het gezondheidskundige beschermingsniveau is dan juridisch gezien lager dan bij reguliere woonfuncties. Bijvoorbeeld in een hotel is 'tijdelijk verblijf' in de praktijk ook het geval. Mensen die hier overnachten, doen dat meestal voor één of enkele nachten. Voor arbeidsmigranten is de tijdelijkheid van het verblijf echter meestal anders. Zij zullen niet slechts enkele nachten op de locatie verblijven, maar eerder één of enkele seizoenen of soms zelfs enkele jaren. Dit maakt dat zij langduriger worden blootgesteld aan onder meer de hogere aanwezige geluid- en luchtkwaliteitsbelasting, waarvan bekend is dat die negatieve effecten op de gezondheid kan hebben. De vraag is vanaf welke termijn (bij langduriger verblijf) er onomkeerbare gezondheidseffecten zijn. Binnen gezondheidskundige onderzoeken worden verbanden aangetoond tussen langdurig verblijf en gezondheidseffecten. Er is niet éénvoudig gedefinieerd wannéér precies sprake is van langdurig verblijf. De biologische effecten (veranderingen op celniveau door blootstelling aan luchtverontreiniging of geluid) zullen al kort na blootstelling optreden. De gezondheidseffecten die bij een voortdurende blootstelling ontstaan (bijvoorbeeld hart- en vaatziekten) zijn echter pas op langere termijn waarneembaar. Incidentele blootstelling zal in principe leiden tot omkeerbare effecten: het lichaam herstelt zich van nature na kortdurende blootstelling aan fijnstof en/of geluid. Voor kortdurende hinder en slaapverstoring geldt dat als de blootstelling aan geluid stopt, dat dan ook de hinder en de slaapverstoring stopt. Van de langere termijneffecten (o.a. hart- en vaatziekten) is niet exact aan te geven vanaf welk moment het effect onomkeerbaar wordt. Dit zal van vele factoren afhangen, zoals de duur en hoogte van de blootstelling, maar ook van de context eromheen en van persoonlijke en sociale factoren. Er is met andere woorden vanuit gezondheid niet aan te geven wanneer er sprake is van onomkeerbare effecten door langduriger verblijf in 'tijdelijke' huisvesting.